

ERNST & YOUNG AS
Postboks 1156 Sentrum
0107 OSLO

VÅR REFERANSE
20/10133

DERES REFERANSE

DATO
04.10.2021

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn hos Ernst & Young AS (EY/revisjonsselskapet) i perioden 5. til 23. oktober 2020. Det vises til foreløpig tilsynsrapport datert 22. juni 2021 og revisjonsselskapets svar på foreløpig tilsynsrapport datert 13. august 2021.

Tilsynet omfattet blant annet revisjonsselskapets virksomhetsstyring, revisjonsutførelse og etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet gir i rapporten kritikk knyttet til selskapets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket og revisjonsutførelsen av mindre foretak, herunder risikovurdering, prosesskartlegging og gjennomførte revisjonshandlinger. Revisjonsselskapet har iverksatt tiltak for å rette de forholdene Finanstilsynet har påpekt.

1. INNLEDNING

Tilsynet inngår i Finanstilsynets tilsyn med selskaper som reviderer foretak av allmenn interesse. Finanstilsynet skal blant annet gjennomføre kvalitetskontroll med slike revisjonsselskaper minst hvert tredje år, jf. revisorloven § 5b-2 første ledd, annet punktum, jf. revisorloven § 5a-1. Kontrollen skal minst omfatte en vurdering av uavhengighet, ressursanvendelse, revisjonshonorarer og revisjonsutførelsen. For revisjonsselskaper skal kvalitetskontrollen dessuten omfatte vurdering av selskapenes interne systemer for kvalitetskontroll og overholdelse av plikter i henhold til hvitvaskingsloven. De funn og observasjoner som er omtalt i denne tilsynsrapporten er basert på situasjonen på tilsynstidspunktet.

At det foreligger hensiktsmessige retningslinjer og rutiner er sentralt for å sikre overholdelse av revisorlovgivningen, herunder god revisjonsskikk. Finanstilsynet har vurdert utvalgte retningslinjer og rutiner i revisjonsselskapet. Etterlevelse er testet på ett eller flere områder for 29 revisjonsoppdrag. Områder som er valgt ut for testing er blant annet aksept-, fortsettelses- og vesentlighetsvurderinger, revisors ressursanvendelse og honorarer, herunder uavhengighet ved levering av tilleggstenester. Revisjonsselskapets antihvitvaskingsarbeid er også gjennomgått.

Et kvalitetskontrollsystem innebærer at revisjonsselskapet selv foretar kontroller som er egnet til å avdekke svakheter i revisjonsutførelsen og iverksetter korrigerende tiltak. Tre revisjonsoppdrag som har vært gjenstand for slike interne kvalitetskontroller er gjennomgått av Finanstilsynet som del av tilsynet. Formålet er å vurdere om kontrollen er effektiv og om funn blir hensiktsmessig fulgt opp.

I tillegg omfattet tilsynet kontroll av revisjonsutførelsen på utvalgte områder for fem foretak, der to av foretakene er foretak av allmenn interesse og tre foretak er betegnet som mindre

revisjonsoppdrag (MEM oppdrag). Allmenninteresseforetakene er morselskap i konsern med flere datterselskap. I tillegg til kontroll av konsernregnskapet, ble kontroll av utvalgte deler av revisjonen av ett datterselskap gjennomført for hvert av disse oppdragene. Ett av oppdragene som ble gjennomgått gjaldt en sparebank.

Revisors rolle ved utførelse av lovfestet revisjon er definert i tidligere revisorlov § 1-2 og gjeldende revisorlov § 9-1. Revisor skal utøve virksomheten med integritet, objektivitet og aktsomhet.

Ved gjennomføring av tilsyn med revisjonsselskaper som har betydelige inntekter fra andre tjenester enn lovfestet revisjon, er Finanstilsynet opptatt av hvordan ledelsen sikrer at de verdier og holdninger som skaper tillit til en revisjonsbekreftelse, også etterleves i øvrig virksomhet. Lovfestet revisjon utgjør om lag 40 % av EY's omsetning. Finanstilsynet har vurdert de uttalelser som fremgår av åpenhetsrapporten, årsrapporten, kursmateriale, belønnings og sanksjonssystemer, for å påse at disse bidrar til økt revisjonskvalitet og tillit ved at verdier som objektivitet, uavhengighet, integritet og aktsomhet ivaretas.

Ny revisorlov trådte i kraft 1. januar 2021. Finanstilsynet har vurdert virksomheten i selskapet, herunder revisjonsutførelsen, etter den tidligere revisorloven. De avdekkede mangler i revisjonsutførelsen som er beskrevet i tilsynsrapporten er også mangler dersom de hadde vært vurdert etter ny revisorlov. Henvisninger er gjort til tidligere revisorlov om ikke annet er angitt.

2. SELSKAPETS ORGANISERING, RETNINGSLINJER OG RUTINER

Revisjonsselskap skal etablere systemer for intern kvalitetskontroll, jf. revisorloven § 5b-1. Finanstilsynet legger til grunn at dette lovkravet langt på vei er tilfredsstillt når det er implementert kvalitetskontrollsystemer i samsvar med ISQC 1. Et sentralt element i kvalitetskontrollsystemet er revisjonsselskapets overvåking, jf. ISQC 1 punkt 16, bokstav f.

2.1 Informasjons og kommunikasjonsteknologi

2.1.1 Brukeradministrasjon i revisjonsverktøyet

Revisjonsselskap skal ha retningslinjer og rutiner som er utformet for å sikre oppfyllelse av lovkrav knyttet til håndtering av informasjon, jf. revisorloven § 5b-1, jf. ISQC 1 punkt 16, bokstav e og punkt 46. Taushetsplikt og krav til oppbevaring av data er eksempler som følger av blant annet revisorloven og personopplysningsloven.

Finanstilsynet ga i rapport etter tilsyn med revisjonsselskapet i 2017 uttrykk for at gjeldende retningslinjer og rutiner for hvem som kan gis tilgang til revisjonsfiler kan medføre for vide tilganger. Finanstilsynet har notert seg at det er iverksatt ytterligere kontroller for å forhindre/avdekke for vide tilganger.

Finanstilsynet forutsetter at kontroll med tilganger i systemene for klient- og revisjonsdokumentasjon inngår i revisjonsselskapets løpende risikovurderinger knyttet til IT-drift og datasikkerhet. Revisjonsselskapet har i sitt tilsvarende foreløpige tilsynsrapport bekreftet at dette er tilfellet.

2.1.2 Utkontraktering

Det følger av revisorloven § 5b-1, jf. ISQC 1 punkt 16, bokstav e og punkt 46 at revisjonsselskapets retningslinjer og rutiner blant annet må sikre forsvarlig håndtering av IKT-risiko.

Revisjonsselskapet er videre underlagt bestemmelser om utkontraktering i risikostyringsforskriften § 5 og finanstilsynsloven § 4c annet ledd.

Det aktuelle risikobildet tilsier at revisjonsselskaper må ha oppmerksomhet rettet mot risikoen for digital kriminalitet, herunder angrep rettet mot selskapets systemer. Revisjonsselskapet har opplyst at det for å kontrollere og forbedre det elektroniske forsvaret, har utført omfattende sikkerhetstesting ved hjelp av egne eksperter tilknyttet revisjonsselskapet og eksterne rådgivere fra EY globalt.

Under tilsynet i 2017 fremkom det at revisjonsselskapet ikke hadde utarbeidet egen policy eller egne retningslinjer for inngåelse av avtaler om utkontraktering av IKT for å sikre at lov- og forskriftskrav overholdes. Svakheterne konstatert i 2017 er rettet opp.

Finanstilsynet publiserte 2. oktober 2020 rundskriv 3/2020 om utkontraktering. Dette rundskrivet gjelder alle enheter under tilsyn. Definisjonen av utkontraktering er vid. Det fremgår av rundskrivet at:

Det er utkontraktering når et foretak velger å la en annen juridisk enhet utføre oppgaver på vegne av foretaket. Det fremgår videre; Hvor viktig oppgaven(e) er for foretakets virksomhet eller omfanget av oppgaven(e), er ikke av betydning for om en avtale innebærer utkontraktering, ...

Under tilsynet fremkom det at flere enkle og rutinepregete oppgaver, blant annet søk i sanksjonslister og andre registre i forbindelse med kundetiltak etter hvitvaskingsloven utføres av ansatte i andre EY selskaper, typisk i lavkostland. Selv om disse oppgavene blir overvåket av norsk personale, mener Finanstilsynet at slike oppgaver faller inn under begrepet utkontraktering. Det vises for øvrig til hvitvaskingsloven § 23. Revisjonsselskapet har i sitt tilsvarende foreløpig tilsynsrapport bekreftet at de har et pågående arbeid for å gjennomgå sine rutiner og retningslinjer mot kravene beskrevet i Finanstilsynets rundskriv 3/2020.

2.2 Hvitvasking og terrorfinansiering

Revisjonsselskaper og revisorer har som allmennhetens tillitsperson, og gjennom innsyn og kjennskap til revisjonsklientens virksomhet, en viktig rolle i bekjempelse av økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking og terrorfinansiering. Revisjonsselskaper og revisorer er derfor underlagt hvitvaskingsloven (rapporteringspliktig).

Både etter selskapstilsynene i 2014 og 2017 avdekket Finanstilsynet brudd på hvitvaskingsreglene. Revisjonsselskapet ble bedt om å innføre tiltak. Ressursinnsatsen og arbeidet på hvitvaskingsarbeidet ble styrket om lag ett år før tilsynstidspunktet. På tilsynstidspunktet innhentet Finanstilsynet revisjonsselskapets virksomhetsinnrettede risikovurdering, en redegjørelse for de opplæringstiltakene som var gjennomført i 2019/20 samt alle rutiner og sjekklister som benyttes for å sikre etterlevelsen av hvitvaskingsloven. I tillegg til å gjennomgå fremlagt dokumentasjon på selskapsnivå, har Finanstilsynet gjennomført en stikkprøvekontroll av utførte kundetiltak på oppdragsnivå for 15 oppdrag.

2.2.1 Virksomhetsinnrettet risikovurdering

Gjeldende hvitvaskingslov § 7 stiller krav om at rapporteringspliktige skal identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til egen virksomhet. Risikovurderingen skal

blant annet ta utgangspunkt i virksomhetens art og omfang, de tjenestene som tilbys og type kunder og kundeforhold. Risikovurderingen er viktig fordi den danner grunnlaget for gjennomføringen av kundetiltak og for etablering av rutiner for å redusere de risikoene som er identifisert.

Revisjonsselskapet styrket som nevnt sin hvitvaskingsfunksjon i desember 2019, herunder gjennom nyrekruttering og ytterligere ressurser i utarbeidelsen av en virksomhetsrettet risikovurdering. Alle forretningsområder har vært involvert i prosessen. Det er tatt utgangspunkt i den konkrete risikoen forretningsområdenes produkter, tjenester, kundegrupper og geografiske eksponering utgjør. Risikovurderingen er utarbeidet i en rapport datert 18. juni 2020.

I tillegg til kontantintensive bransjer, fremhever Nasjonal risikovurdering 2018 eiendomsutvikling, bygg og anlegg, olje, gass og supply som eksempler på bransjer med høy risiko. Om lag 10 % av revisjonsselskapets kunder driver virksomhet innen slike hvitvaskingsutsatte bransjer. Revisjonsselskapet har vurdert risikoen ved enkelte utsatte bransjer og hvordan denne påvirker revisjonsselskapet.

Det fremgår av revisjonsselskapets risikovurdering at de har kontorer spredt over hele landet, men sårbarheten ved slik virksomhet problematiseres ikke. Selv om revisjonsselskapets ledelse sentralt har utarbeidet omfattende risikovurderinger og rutineverk, kan det ta tid og være ressurskrevende å gjennomføre disse på en god måte i hele selskapets virksomhet. Under det stedlige tilsynet kom det frem at selskapets hovedkontor har avdekket svakheter i etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket ved enkelte avdelingskontor.

Revisjonsselskapet har en svært omfattende virksomhet og kundegrunnlag. Den virksomhetsinnrettede risikovurdering må derfor oppdateres jevnlig (løpende) blant annet for å hensynta svakheter oppdaget ved kontroll av etterlevelsen.

Revisjonsselskapet har i sitt tilsvaret til foreløpig tilsynsrapport oversendt oppdatert risikoanalyse som redegjør for tiltak for å sikre tilfredsstillende og enhetlig etterlevelse av hvitvaskingsloven ved alle avdelingskontor.

2.2.2 Opplæring

Revisjonsselskapet skal sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for selskapet gis opplæring slik at de er kjent med revisjonsselskapets risikoeksponering og forpliktelser etter hvitvaskingsloven, samt er i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. Opplæringen skal gis jevnlig slik at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres.

Finanstilsynet konstaterte enkelte mangler i opplæringsrutinene, noe selskapet bekreftet under det stedlige tilsynet. Selskapet har gitt opplæring til partnere og oppdragsansvarlige i selskapet og grupper ansett som kritiske for oppdragsstyringen. Opplæringen av ansatte som ikke er oppdragsansvarlige, har imidlertid vært begrenset til et kort webbasert kurs og to nyhetsbrev per år. En indikasjon på at opplæringen, som skal bevisstgjøre medarbeidere og partnere om at økonomisk kriminalitet og hvitvasking kan skje blant egne klienter kan ha vært for svak, er svært få undersøkelser og rapporteringer av mistenkelige transaksjoner.

Finanstilsynet bemerker at et tilstrekkelig opplæringsprogram er blant de viktigste tiltakene revisjonsselskapet kan iverksette for å hindre at selskapet blir brukt som ledd i hvitvasking eller

terrorfinansiering. Finanstilsynets vurdering er at alle medarbeidere skulle vært gitt opplæring som er nødvendig for deres arbeid. Forholdet er brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. § 36, og selvstendig brudd på § 36. Revisjonsselskapet har i tilsvaret til foreløpig tilsynsrapport oversendt rutiner og planer for å sikre tilstrekkelig opplæring av alle ansatte. Finanstilsynet tar dette til etterretning.

2.2.2 Risikoklassifisering av kunder

Risikoklassifisering av kunder må ta utgangspunkt i de generelle vurderingene som er gjort i den virksomhetsinnrettede risikovurderingen og deretter i konkrete forhold ved den enkelte kunde. Dersom det er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering, skal det gjennomføres forsterkede kundetiltak. Klassifiseringen og tiltakene vil i stor grad styres av hvilken bransje kunden opererer i. Finanstilsynet er av den oppfatning at rapporteringspliktige må dokumentere særskilte vurderinger knyttet til kundens bransje når kunden driver virksomhet i høyrisikobransjer.

Risikoklassifiseringen av revisjonsselskapets kunder er systemgenerert i deres egenutviklede system, basert på bransje og øvrige opplysninger som må legges inn om kunden eller oppdraget. Den systemgenererte klassifiseringen kan endres av revisjonsteamet der det er grunnlag for en endring. Revisjonsselskapet manglet imidlertid retningslinjer for når det er grunnlag for endring og hvordan endringer skal dokumenteres.

På tilsynstidspunktet var revisjonsselskapet i prosess med å re-klassifisere kundeporteføljen. Årsaken var at selskapet har identifisert svakheter i den systemgenererte risikoklassifiseringen. Videre var risikoklassifisering av ledelsen/styret av franchiseorganisasjoner samt borettslag og boligsameier ikke vurdert individuelt.

Finanstilsynets stikkprøvekontroll på oppdragsnivå avdekket at flere kunder som driver virksomhet i høyrisikobransjer har blitt klassifisert med medium risiko. Dette uten at det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon for hvorfor kunden er klassifisert med medium risiko. Dette gjelder fire oppdrag av totalt 15 kontrollerte.

Finanstilsynet vurdering er at manglene knyttet til risikoklassifisering av kunder utgjør brudd på hvitvaskingsloven, jf. hvitvaskingsloven § 8, jf. § 9.

2.2.3 Internkontroll

Revisjonsselskapet skal gjennomføre internkontroll (testing av etterlevelse) for å påse at hvitvaskingslovens krav overholdes, jf. hvitvaskingsloven § 35 første ledd. Revisjonsselskapet har utnevnt en etterlevelsesansvarlig og har i 2020 utarbeidet rutiner på hvordan internkontrollen etter hvitvaskingsloven skal utføres, herunder hvordan oppdrag skal utvelges for kontroll, hvilke hvitvaskingsplikter som skal kontrolleres og hvordan funn skal følges opp. På tilsynstidspunktet var kontroller på oppdragsnivå i gang, men ikke ferdigstilt. Dette er brudd på hvitvaskingsloven § 35. Tiltakene iverksatt i 2020 kom for sent til at Finanstilsynet anser forholdet reparert.

2.2.5 Øvrige kommentarer

Eier- og kontrollstruktur

Det følger av hvitvaskingsloven § 13 første ledd, tredje punktum, at rapporteringspliktige skal gjennomføre egnede tiltak for å forstå eierskaps- og kontrollstrukturen i kunden, samt at tiltakene skal dokumenteres. En kartlegging av eierskaps- og kontrollstrukturen er nødvendig for å kunne vurdere risikoen for om kunden kan være involvert i hvitvasking eller terrorfinansiering.

For å dokumentere forståelsen av eierskaps- og kontrollstrukturen i mer omfattende konsernstrukturer, mener Finanstilsynet at det må utarbeides en samlet oversikt, herunder et organisasjonskart som viser alle selskapene i konsernet.

Fem av de kontrollerte oppdragene er selskaper i konsern. Revisjonsselskapet har ingen samlet dokumentasjon over eier- og kontrollstrukturer, herunder konserntilknytning, for disse kundene. Eier- og kontrollstrukturene fremstår dermed som ufullstendig dokumentert.

Det er brudd på hvitvaskingsloven § 13 første ledd, tredje punktum. I tilsvaret har revisjonsselskapet beskrevet endringer i interne rutiner for bedre å ivareta dokumentasjonskravet i hvitvaskingsloven.

Reelle rettighetshavere

Revisjonsselskapet skal innhente og bekrefte opplysninger om fysiske personer som, alene eller sammen med nære familiemedlemmer, direkte eller indirekte eier eller kontrollerer mer enn 25 prosent av eierandelene til kunden, har rett til å utpeke eller avsette mer enn halvparten av kundens styremedlemmer, eller utøver kontroll på annen måte (reelle rettighetshavere), jf. hvitvaskingsloven § 13 tredje ledd, jf. § 14. Det skal dokumenteres hva som er gjort for å identifisere reelle rettighetshavere.

Stikkprøvekontrollen avdekket at revisor ikke har dokumentert *hva* som er gjort for å identifisere reelle rettighetshavere tilknyttet ett oppdrag. Kunden er kategorisert under 'skatt og rådgivning', hvilket innebærer en forhøyet risiko for at revisor kan bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering. Det er derfor særlig viktig å identifisere og bekrefte reelle rettighetshavere tilknyttet slike kunder. Videre, avdekket stikkprøvekontrollen mangelfull dokumentasjon ved rettighetshavere tilknyttet ett oppdrag.

Finanstilsynets vurdering er at dette utgjør brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. § 14, og selvstendig brudd på § 13 tredje ledd.

Politisk eksponerte personer (PEP)

Selskapets rutiner mangler beskrivelse av plikten til å gjennomføre forsterkede kundetiltak i ett år etter at en PEP har avsluttet sitt verv eller sin stilling, jf. hvitvaskingsloven § 18.

Videre mangler det dokumentasjon for hvilken kontroll av mulige PEP som er gjort i to av 15 kontrollerte oppdrag, hvilket innebærer at Finanstilsynet ikke kan legge til grunn at det er utført tilstrekkelige tiltak for å avdekke eventuelle PEP ved disse oppdragene.

Det er brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. § 18, samt selvstendig brudd på § 13 fjerde ledd.

Forespørsler fra myndigheter

Revisjonsselskapet skal ha systemer som muliggjør raske og fullstendige svar på forespørsler fra Økokrim, Finanstilsynet eller andre offentlige myndigheter om revisjonsselskapet har eller i løpet av de siste fem år har hatt kundeforhold til konkrete personer og om kundeforholdets art, jf. hvitvaskingsloven § 30 tredje ledd. Dette inkluderer personer som har vært reelle rettighetshavere. Bestemmelsen stiller særlige krav til lagringsmåten for opplysninger og dokumenter.

Det er Finanstilsynets vurdering at revisjonsselskapet ikke har fremlagt en rutine eller ett system som sikrer at selskapet kan oppfylle de nevnte forpliktelsene. Det er brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. § 30 tredje ledd, samt brudd på § 30 tredje ledd. Revisjonsselskapet har i sitt tilsvarende til foreløpig tilsynsrapport bekreftet at de har et pågående arbeid for å oppfylle de nevnte forpliktelsene.

3. KONTROLL AV REVISJONSOPPDRAG

3.1 Kontroll av allmenninteresseforetak

Det ble gjennomført kontroll av utført revisjon på utvalgte områder av årsregnskapet 2019 for to allmenninteresseforetak. Finanstilsynet konkluderte med at det på de kontrollerte områder var innhentet hensiktsmessig og tilstrekkelig revisjonsbevis.

3.2 Kontroll av mindre oppdrag (MEM oppdrag)

Finanstilsynet valgte ut tre oppdrag hvor revisjonen er dokumentert i en mikroversjon av revisjonsselskapets revisjonsverktøy. For å kunne benytte denne versjonen må oppdraget være en mindre virksomhet med ukompliserte transaksjoner og innebære lav forretningsmessig risiko. Planlagt timeforbruk er lavt, og teamet består normalt av en medarbeider i tillegg til den oppdragsansvarlige revisoren.

De utvalgte oppdragene gjaldt foretak som driver henholdsvis et serveringsted, én forretning og et regnskapskontor. I alle tre virksomhetene er eierne sterkt involvert i driften.

3.2.1 Planlegging og risikovurdering

Det fremgår av revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 315 at revisor må opparbeide seg en forståelse av virksomheten hos revisjonsklienten. En viktig del av risikovurderingen er å identifisere de risikoene som krever spesiell revisjonsmessig oppmerksomhet, som mislighetsrisiko. Ved revisjon av inntektsføring skal revisor ta utgangspunkt i antakelsen om at det foreligger risiko for vesentlig feil som følge av misligheter, jf. ISA 240 punkt 26. Denne risikoen skal behandles som en særskilt risiko.

I alle de tre revisjonsoppdragene er det konkludert med at det ikke er identifisert risiko for vesentlig feil som følge av misligheter. Bakgrunnen for dette er blant annet revisors vurdering av tidligere erfaringer med ærligheten og integriteten til ledelsen og god intern kontroll.

Finanstilsynet mener at revisors identifisering og vurdering av risikoer for vesentlig feilinformasjon ikke er utført i samsvar med revisorlovens krav. Videre mener Finanstilsynet at det foreligger mangler i revisors kartlegging av inntektsprosessen for alle tre oppdrag. For alle tre oppdrag foreligger det brudd på ISA 240 punktene 12, 16, 17, 25-27, 30 og 47 samt ISA 315 punktene 20 og 25-29.

3.2.2 Inntektsrevisjon

I alle tre revisjonsoppdragene er inntektsrevisjonen basert på substanshandlinger i form av analyser og detaljtesting. Revisor har blant annet utført analyse av bruttofortjeneste. Analysene er utført på overordnet nivå og analysert mot fjoråret. Det er ikke tatt utgangspunkt i foretakenes egne kalkyler

på ulike varegrupper. Aggregerte analyser har normalt svak verdi som revisjonsbevis. Analysene er ikke utført i tråd med ISA 520 punkt 5 og 7.

De to foretakene som driver varesalg, har *vesentlige* inntektstyper som revisor enten ikke har identifisert eller ikke har vurdert nærmere. Revisor har heller ikke kontrollert at det er foretatt kassaoppgjør som tilfredsstillende bokføringslovens krav.

Finanstilsynets mener revisor ikke har utført de nødvendige revisjonshandlinger basert på risikoer for vesentlig feilinformasjon på påstandsnivå for alle tre oppdrag. Det har medført at det ikke er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for fullstendighet av salgsinntekter i de tre foretakene. Finanstilsynet konkluderer med at det for alle tre oppdrag foreligger brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 330 punkt 6, ISA 520 punkt 5 og 7 og ISA 500 punkt 6.

3.2.3 Kontantbeholdning

Det ene selskapet har regnskapsført en kontantbeholdning på kr 200 000.- ved årsslutt. Beløpet er omtrent det samme som ved fjorårets slutt. Foretaket har selv ikke kontrollert kontantbeholdningen ved årsslutt 2019 eller 2018. Revisor har konkludert med at dette er i orden da beløpet er under vesentlighetsgrensen og selskapet har kontrollert ved månedsslutt resten av året. Det er ikke kontrollert av revisor at kontantbeholdningen er talt i de øvrige månedene, og heller ikke vurdert hvorfor kontantbeholdningen ikke er talt ved årsslutt. Revisor skulle vurdert behovet selskapet har for kontantbeholdning knyttet til vekslpengen eller om dette for eksempel er et lån til daglig leder og eier som skulle vært innberettet som lønn. Det vises til ISA 240 punkt 22 og SA 3801 punkt 15 som innebærer at områder som er særlig relevante for skatter og avgifter ikke kan utelates kontrollert selv om de er uvesentlige for regnskapet totalt sett.

4. Oppsummering og konklusjon

Tilsynet omfattet revisjonsselskapets virksomhetsstyring, etterlevelse av hvitvaskingsregelverket og revisjonsutførelse.

Det ble avdekket enkelte mangler knyttet til revisjonsselskapets retningslinjer og rutiner. I tillegg er det avdekket alvorlige svakheter i gjennomføringen av tre mindre revisjonsoppdrag. For alle tre oppdrag var det alvorlige svakheter og mangler både knyttet til risikovurderinger, prosesskartlegging og gjennomføring av revisjonshandlinger. Også kontrollen av revisjonsselskapets hvitvaskingsrutiner og etterlevelsen av disse avdekket mangler.

Revisjonsselskapet har redegjort for de tiltak som er iverksatt for å rette de svakhetene og manglene Finanstilsynet har påpekt. Finanstilsynet tar tiltakene til etterretning.

For Finanstilsynet

Anne Merethe Bellamy
direktør for markedstilsyn

Anders Sanderlien Hole
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.